

**Naalackersuisut Siulittaasuata Múte Bourup Egedep 2022-imi Inatsisartut ukiakkut
ataatsimiilerneranni ammaalluni oqalugiaataa**

(Oqaatigineqartut atuupput)

Ataqqinartuq Inatsisartut siulittaasuata, ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, ataqqinartut innuttaasut tamassi.

Ukiut tamaasa meeqqat 800-t missigisaat nunatsinni inunngortarput.

Nunami kusanaqisumi, eqqissisimanartumi periarfissarpassuaqartumilu inunngortarput. Tunissutillu pitsaanerpaat meeqqanut tunniussinnaasagut tassaapput asanninneq, akisussaaqataaneq nammineersinnaanerlu.

Takorluugara tassaavoq meerannguit taakku tamarmik inersimasunngorlutik nunarput nukittorsassagaat alutornarsassagaallu.

Takorluugara tassaavoq meeqqat toqqissisimallutik, akisussaaqataallutik aammalu nunatta ineriartortinneqarneranut peqataallutik peroriartussasut.

Siunissaqassasut imminut napatissinnaanermik uagutsinnit tunineqarsimallutik.

Tunissutillu annersaat tassalu inuuneq - asanninnermik, akisussaaqataanermik nammineerusussusermillu qalipaasorsorlugu inuuneqarlutik nunami maani asasatsinni inuussasut.

Meerartattali inuusuttortattalu siunissaat qanoq isikkoqassava?

Uanga kissaatikka tassaapput inuusuttut nukittuut annertuunik takorluuinissamut sapiissusillit.

Kissaatigaara inuusuttut artornartunik nalaataqaraluaangamik makeqqinnissamut nukissallit.

Kissaatigaara inuusuttut sungiusimasamit allarlunnarnik eqqarsarnissamut inerisaanissamullu sapiissusillit.

Kissaatiga tassaavoq inuusuttut akisussaaffimmik tigusinissamut sapiissusillit.

Kissaatigaara inuusuttut nunatta siuarsanissaanut nutarsarnissaanullu iliuseqarnissamut ersissuteqanngitsut.

Ilissi qanoq isumaliorpisi?

Inuusuttut piumassusillit akornatsinneereerput. Inuusuttut tamarmik periarfissaqarput siunissartik namminneq aalajangeeqataaffigisinnaallugu akisussaaffigisinnaallugulu .

Inuusuttut piumassusillit ilagivaat 26-nik ukiulik Claudia Eldevig Eriksen ukiup matuma aallartinnerani aalisariutini naalakkatut naammassisoq. Arnani aaliasariutini naalagannortuni siullersaavoq ilaminillu angusarissaarnerpaalluni. Inuusutissarsiut ilungersunartoq - aammali pingaaruteqaqisoq - taassuma toqqarsimavaa.

18-inik ukiulik Malik Denbæk Reimer qullukkanik tunisassiorfiliornissaminik takorluukkani piviusunngortinniarlugu sukaruttorpoq. Angutissanilu atortussaminik piniarsimapput, uangalu qilanaaraara ulloq qullukkanik taakkunannga pisiniarsinnaalerfissara.

Lea Holm nunani allani najugaqarpoq taamaakkaluartoq nunatta inuinik ikiuukkumassusia nunami allami najugaqarnerata unitsinngilaa. Suliffeqarfiuteqarpoq taaguutilimmik "Seqineq", ilaatigullu aporfinnik qaangiisitsiniarnermik neqerooruteqartarluni.

22-nik ukiulik Rene Salomonsen namminerisaminik illuseqqammerpoq. Meeraanera oqinnerpaajusimangikkaluartoq Rene-p takorluukkani anguniakkanilu attappai, taannalu issuaviginngitsoorsinnaanngilara.

”Meeraanermi perorsagaanerit aporfiginagu inuunererusutannik inuugit; sapinngikkuma sapinngilatit.”

Taakku inuusuttut piumassuseqarluartut assersuutissarpasuit ilaannaraat.

Takutippaat piumassuseqaraanni sunaluunniit ajornarneq ajortoq. Taamatullu ingerlaqqikkusuttut inerisaaqataarusuttullu amerlanerulersinnissaat maani inersuarmi peqatigiilluta suliarisassatta pingaarnepaat ilagaat.

Claudia, Malik, Lea kiisalu Rene inuusuttullu allat angusaqarusullutik ilungersorlutik takutitsisut oqarfigerusuppassi: Siunissarsi pillugu nunassinut ilissinnullu iluaqutaasussamik angusaqarusussuseqartusi iluunngarlunga tulluusimaarutigaaasi.

Ullumi ukiakkut ataatsimiinneq aallartippoq.

Sapaatit akunnerini qaammatinilu tulliuuttuni inersuarmi maani inuiaqatigiinnut pingaarutillit amerlaqisut eqqartorlugillu oqaluuserisassavagut. Suliassagut inuiaqatigiinnut pingaaruteqarput tulleriiaarinerillu ilaatigut ilungersunartut pisariaqartassapput. Aalajangiinissamullu sapiissuseq pigisariaqarparput, ilaatigut ukiut 20-30 siumut sunniuteqarsinnaaneri eqqarsaatigalugit.

Neriuppunga aaliangertarnigut pisarnejq malillugu naaperiaasarnikkut angusarumaarigut naak ilaatigut isumaqatigiittuaannarsinnaanngikkaluarluta. Ukiakkut ataatsimiinnermi matumani ineriartornissamik siunertaqarluta oqallittarnissagut qilanaaraakka. Qilanaaraakka inuiaqatigiit Kalaallit iluaqutissaannik inatsisissanik ataatsimoorluta aalajangiisarnissagut.

Kikkulluunniit inuunermut toqqissisimanartumut pisinnaatitaaffeqarput. Tamanna qulakkeerniarlugu meeqqat, inuusuttuaqqat ilaqutariillu pillugit suliniutit sulii nangittumik sukataarutigisariaqarpagut.

Meeqqat, inuusuttuaqqat ilaqutariillu pillugit siammasissumik suleqatigiinneq ukiuni kingullerni malunnaqisumik nukittorsarneqarsimasoq sulii suliiassatsinni pingaarnerpaanut ilaavoq.

Pitsanngorsaaniarnermi suleqataasut amerlaqaat. Kommunit, Meeqqat Illersuisuat, kattuffiit, isumaginnittoqarfiit, napparsimaveqarfik, ilinniarfiit minnerunngitsumillu innuttaasut.

Ikiuukkusunnermut nukiit tamakku inuiaqatigiit akornatsinni pigaagut annertuumillu qujassutissaqarfigaagut nunatta toqqissisimanartuunissaanik najoruminartuunissaanillu sulinerikkut siuarsaaqataammata.

Meeqqanut inuusuttunullu pitsanngorsaataasunutaaq ilaassapput illoqarfinni pingasuni Meeqqat Illuinik ukiuni aggersuni pilersitsinissaq. Tassuunakkut meeqqat inuusuttullu ilungersunartunik nalaataqarsimasut aqqissuussaanagerusumik sullinneqarsinnaanerat sinaakkuserneqarluni.

Meeqqanut inuusuttunullu kanngutsaatsuliortarnernut akiuineq ukiuni kingullerni annertuumik aallunneqartoq. Kanngutsaatsuliortarnerit pinaveersaartinnissaanut nutaamik aamma iliuuseqarfigineqarpoq. "Killiliisa" pilersinneqarpoq tassanilu meeqqanut inuusuttunullu inuit killissamik qaangiisimasut katsorsarneqarnissaannik neqeroorfigineqartarlutik. Katsorsarneqartut amerliartorput taamaaliornikkullu siunissami meeqqanut inuusuttunullu killissanik qaangiisarnerit pinaveersimatinnissaannut katsorsaaneq tapertaalluartaussaalluni.

Meeqqat pillugit inatsit aamma Meeqqat pilersorneqarnissaat il.il. pillugit inatsit atuuttoq 1962-imeersuuvoq assullu qanganitsersimalluni. Ukiaq manna ataatsimiinnermi taakku pillugit ullutsinnut naapertuunnerusumik inatsiseqalernissaq siunertaralugu aalajangiiffigisassatut siunnersuummik Naalakkersuisut saqqummiussaqaassapput.

Angalallutik meeqqanik ikiuisartut ingerlaannarnissaat Naalakkersuisuniit aalajangiusimavarputtaa. Angalallutimmi ikiuisartut nuna tamakkerlugu katsorsaaneermik pingaarnertut ingerlatsisarput, meeqqanik inuusuttuaqqanillu misissuisarnerit katsorsaaneerillu neqeroorutigisarlugit.

Imminut toquttarneq inuiaqatigiinni unammilligassatta annertunerpaat ilagaat. Inuiangguusugut amerlannginnatta, imminut toquttoqarsimatillugu sunnerneqartarpugut annertuumik.

Taamaamat imminut toquttarnerup pinaveersaartinnissaanut periusissiorinissap tullia maanna suliarineqarpoq. Tamatumuunalu periusissiornermi inuusuttut peqataatinneqarnissaat Naalakkersuisut pingaartippaat.

Peqataatitsinikkummi angorusupparput periusissiap ulluinnarni timitalimmik pitsaaneerpaamillu sunniuteqarnissaa.

Manna iluatsillugu aqaguagunnguaq, septemberip 26-ani, inuusuttut MIO suleqatigalugu imminut toquttarnerup qanoq pinaveersaartinnissaanut oqariartuuteqarnissaannut tamatta minitaqarata, inuusuit kissaataannik timalersuinissatsinnut piareersimanissarput kissaatigaara. Naalaartariaqarpavummi, uangalu saqqummiinissaannut soorunami peqataassaanga.

Innarluutillit pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaata atuutsinneqarnera pillugu Inatsisartunut nassuiaammik upernaq manna Naalakkersuisut saqqummiussereersimalerput. 2023-milu isumaqatigiissutip qanoq atuutsinneqarnissaanut toqqammaviliisussamik iliuusissatut pilersaarummik Naalakkersuisut saqqummiussaqaassallutik. Innarluutillit innuttaasut allat assigalugit pisinnaatitaaffinnik tunngaviusunik tamanik atugassaqaartitaalernissaat tamatumani siunertaavoq.

Taamaaliornittali saniatigut aamma innuttaasut assigiinnerusumik naleqartinneqarnissaat Naalakkersuisuniit annertusarusupparput. Tamanna siammasissumik qulakkeerniarlugu inuttut assigiimmik naleqartinneqarnermut periarfissaqaartitaanermullu ersarissaanissaq anguniarlugu naligiissitaanermut inatsit nutaaq suliaraarput taannalu Inatsisartunut saqqummiunneqarumaarluni.

Peqqinnissaqarfimmi ilungersunartorsiorpugut. Sulisussarsiornerullu ilungersunarnera pissutigalugu pissutsit immikkut illuinnartut nalaappagut. Nassuerutigisariaqarparpullu ukiorpanngulertuni peqqinnissaqarfimmi unammilligassaqaratta ataatsimoorluta innuttaasut pillugit iliuuseqarfigisariaqakkatsinnik.

Ukiuni kingullerni marlunni peqqissaasunik nakorsanillu pissarsiniartarnerup ajornakusoornera napparsimaveqarfitsinni nalaapparput. Peqqinnissaqarfimmi sulisut piffissami sivitsortumi pisarnerminnit annerusumik ilungersortariaqartarsimapput aallaallu ilaatigut sulianik pingaarnersiunerit ingerlanneqartariaqarlutik innuttaasunut malunniuttunik.

Peqqinnissaqarfimmi ukiuni kingullerni tamaviaarlutik ilungersorlutillu sulisimasut sulinnigiffeqarnissaminnik tupinnanngilluinnartumik pisariaqartitsinerat Peqqinnissaqarfiup ingerlaneqarnerani unammilligassanut aamma ilaasimavoq.

Pissutsit ilungersunaraluartut peqqinnissaqarfimmi sulisut aalaakkaasut ullut tamaasa suliarujussuarmik naammassinnittarput nunami tamarmi innuttaasut peqqinnissaqarfimmiit sullinneqarnissaat qularnaarumallugu.

Peqqinnissaqarfiup inuttalersorneqarsinnaaneranut atatillugu suliniutit ingerlanneqarput nunat suleqatigisartakkagut peqatigalugit. Ajornartorsiutaasunut ersiutit ilagaat maannakkut ernisussanik sullissineq pillugu oqallinneq. Naalakkersuisuniit ernisarfiit pillugit aaqqiissutissanik

ujartuisoqaleruttorpoq, suliarlu taanna aappagu ukiup aallartissimalernerani piariissangatinneqarluni.

Naalackersuisuniit aalajangiusimaneqarpoq Peqqinnissaqarfimmi innuttaasut pitsaasumik toqqissisimanartumillu sullinneqarnissaata qulakkeernissaa, nassuerutigaluguli annertuumik sulisoqarnikkut unammilligassaqartoq. Aaqqiiviginissaannullu suleqatigiinnikkut ujartueqatigiinnissarput innuttaasut pillugit avaqqussinnaanngilarput.

Peqqinnissaqarfimmi meeqqanut tunngasut Naalackersuisuni aallukkusuppagut. Taamaammat 2023-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuummi Nuummi Dronning Ingridip napparsimaviani nuna tamakkerlugu meeqqanut immikkut sullissinermik ingerlatsisussamik immikkoortortaqaqfeqalernissaa siunniunneqarpoq. Naatsorsuutigineqarpoq nuna tamakkerlugu meeqqanut immikkoortortamik pilersitsinikkut meeqqat Peqqinnissaqarfimmiit sullinneqartariaqartut atugaat katsorneqarnerallu pitsaanerulissasut.

Minnerunngitsumik meeqqanik inuusuttuaqqanillu tarnimikkut nappaatilinnik katsorsaaveqarnerup nukittorsarneratigut meeqqat inuusuttuaqqallu tarnimikkut nappaatinik eqqorneqartut atugaannik pitsanngorsaanisamik kissaateqarpugut.

Taamaattumik 2023-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuummi siunniupparput meeqqanik inuusuttuaqqanillu tarnimikkut nappaatillit katsorsarneqarnissamut utaqqisarnerup sivikillisarneqarnissaanut aningaasanik immikkoorsitsisoqassasoq. Nappaatip suussusianik qulaajaanissamut utaqqisarnerup sivikillisarneqarnissaa pingaaruteqaqaaq taamaaliornitsigummi meeqqat inuusuttuaqqallu eqqortumik pilertornerusumillu ikiorsersinnaalissagatsigit.

2021-mi innuttaasut 16-it 74-illu akornanni ukiullit 43 procentii ilinniagaqarsimapput.

Ilinniarsimasut amerliartorput tamannalu nuannaarutissaavoq. Taamaakkaluartoq ilinniarsimassuseq suli annertusarlugu nukittorsartariaqarparput, nunattami siuariartornissaanut namminersulernissaanullu toqqammavissat pingaarnepaat ilagimmassuk.

Inuusuttut amerlavallaat suli ilinniagaqalinngitsoortarput taamaalillutillu suliffeqarnermut tamakkiisumik peqataalersaratik. Tamannalu allanngortittariaqarparput.

Peqqinnissaqarfimmi, sanaartornermi, tunisassiornermi, ilinniartoqarfinni ilinniartitsisussat ilami suliffeqarfinni tamani ilinniarsimasut amigaaatigineqarput. Siunissamilu suliffeqarfinnik nutaanik pilersitsinermi annertusiartuinnartumik pisariaqartinneqartussaallutik.

Ilinniarnissamut periarfissat annertusiartortinnerat pisariaqarpoq, tamannalu Naalackersuisuniit ingerlapparput.

Assersuutigalugu ukioq manna Sisimiuni KTI-mi maskinmesterisut ilinniarneq Københavnimi Maskinmesterskolen suleqatigalugu aallartissimavarput tamannalu ilinniakkanut inuussutissarsiutitsinnut iluaqutaasunut, aningaasaliisarumanitsinnut naapertuulluinnarpoq.

Aammattaaq inunnik sullissinermi kiisalu inunnik tarnikut timikkullu innarluutilinnik sulisooreersunik ilinniagaqarsimannngitsunik ilinniarsinnaanermut periarfissaq aallartinneqarpoq aammalu perorsaasunnorniarnermi qaffassaqqittoqarsinnaaneranik allartitsisoqassalluni.

Ilinniartitaaneq aalluttuassavarput ineriartortitsinerpullu ingerlajuassaaq. Suliassat tullinnguuttut ilagaat ukiup massuma aallartinnerani ilinniartitaaneq pillugu isumasioqatigiinnerup malitsigisaanik najugaq qimannagu ilinniarnert aammalu ilinniartinnit periaatsit immikkullu iliuusissat piviusunnngortinnissaat.

Amerlanerusut ilinniagaqarnermut kajumissuseqalersinneqartariaqarput ilinniarnermillu aallartitsineq piuminarnerulersittariaqarparput.

Taamaaliornikkut suliffissaqartitsineq imminullu pilersorsinnaaneq annerulissaaq piitsuussutsillu akiorneqarneranut ilapittuutaalluassalluni.

Siunertaraarput ilinniarsimassutsikkut amerlanerusut ilaqutariittut imminnut pilersorsinnaanissaat tunngavissinneqassasoq. Ilaqutariit imminut napatittut nunatut namminiilernissatta tunngavissaasa pingaarnerit ilagimmatikkik.

Ukiuni kingullerni nunarsuarmi pisut aningaasaqarnitta pingaarnersiulluarnikkut nakkutigeqqissaarnissaa pisariaqarnerulersissimavaa.

Iluarsaaqqinnerit allaqqunneqarsinnaanngillat. Ajornartorsiutivut tamakkerlugit iluarsaaqqinnikkut aaqqinnavianngilagut, ilorraalli tungaanut pingaarutilimmik alloriarfiussapput. Aalajangiinerit ilaatigut inuiaqatigiinni ingerlanitsinni annertuumik allannguissutaasussat pisariaqarput.

Aningaasarsiornerput ukiuni tulliuttuni nalimmassartussaavarput sulisinnaasut ikiliartornerata kingunerisaanik.

Pisussaaffeqarpugullu nunami maani tunniusimallutik sulisimasut toqqissillutik utoqqanngornissaannut minnerunngitsumillu kinguaassatta toqqissimasumik alliartorlutillu inerikkiartornissaat qulakkiissallugu.

Taamaammat nunatta karsiata aningaasartuutaanik peqqissaarluta aqutsisariaqarpugut. Silatusaartumik aningaasaliisassaagut aningaasarsiornitsinnut ineriartuutaasinnaasunik taamaaliornikkut inuiaqatigiinni nammaqatigiissinnaanerput qulakkeerniarlugu.

Akilerartarnikkut aaqqissuusseqqinneq piffissami aggersumi Naalackersuisut siunniuppaat, suleriaaserlu tunngavigiumasarput tassaavoq siammasissumik isumaqatigiinniarnert.

Siammasissumik isumaqatigiissusiortarnerit Naalackersuisut sulinitsinni aallaavigilluarumavagut aallartisalereersimallugillu suliassaqarfanni assigiinngitsuni isumaqatigiinniarnert.

Nuna tamakkerlugu inoqarfanni tamani suli inissaaleqineq annertuvoq.

Innuttaasut nammineerlutik inissaminnik sanatitserusuttut taarsigassarsisitsisarnerit assigiinngitsut periarfissarivaat: namminersorluni nutaamik illuliornermut (20/20/60 atorlugu taarsigassarsineq), namminerisamik illuutit nutarternerinut taarsigassarsiat, illuutileqatigiinnut taarsigassarsiat, minnerunngitsumilu sanaqataasarnermik aaqqissuussinermut taarsigassarsisitsisarnerit maannakkut periarfissaapput.

Periarfissat tamakku nalilersuiffiginissaat Naalakkersuisuniit siunniupparput. Nalilersuinermit qitiulluinnassaaq qanoq iliornikkut innuttaasut ineqarnikkut inissisimanerisa pitsaanerulernissaat.

Taarsigassarsisarnermut akisussaaffik ataatsimoortumik tapiissutit aqutigalugit kommunit nuunneqarnikuuvoq. Akisussaaffiup nuunneqarnerani siunertaasimavoq innuttaasut qanillugit sullissinerup qulakkeernissaa minnerunngitsumillu kommunit eqaannerusumik tulluussakkamillu sanaartortitsisinnaanissaat.

Siunertaq ajungikkaluartoq nassuerutigisariaqarparput maannamut sanaartugassanut aningaasaliissutaasut ilaannakortumik atorneqarnerat. Innuttaasut periarfissallit sukkanerusumik eqaannerusumillu aningaasaliissutaasut iluini illuliornissamut periarfissinneqarsinnaanissaat kommunit peqatigeqqinnaarlugit nalilersorneqarlunilu aqqiivigineqarnissaa Naalakkersuisuniit siunniupparput suliarlu tamanna piaartumik aallartinneqassalluni.

Tamatumani soorlu aningaasaleeriaaseq 95/5 atorlugu periarfissiissutit atuutilersinnissaat pillugit kommunit oqaloqatigineqassallutik, taakkuummatami aningaasanik taakkunanga akisussaaffilerneqarsimasut taamaattumillu taakkua suleqatiginissaat pingaarutilerujussuulluni.

Kommunenilli suleqateqarnerit inissialiornissaq siunertaralugu allatigut aallartereerpoq. Inissialiortiterneq pillugu Kommune Qeqertalik kiisalu Avannaata Kommunian suleqatigiinnissamik isumaqatigiissusiorfigineqareerput. Tassani suleqatigiilluni sanaartortitsisutut oqartussaaffik ataatsimuulersinneqassaaq. Ataatsimut ataqatigiissakkamik aqutseqatigiinnerup aqqissuussaasumik qaleriaattumillu sanaartortoqannginnissaa qulakkiissavaa. Sanaartukat suliarineqarnerini suliarinnittunut tamanna aamma pitsanngorsaataassaaq akisussaaffik avinneqarani ataatsimoortinneqalerat.

Sanaartornerup siammarneqarnissaa Naalakkersuisut anguniagarivaat tamannalu pimoorunneqarluni.

Qaarsuni illut tallimat oktobarimi naammassineqarlutik iserterfigineqarnissaminut piareerlutik tunniunneqassapput.

Inuusuttut namminerisamik najugaqarfeqalernissaat siunertaralugu illoqarfinni arlalinni inuusuttunut inissialiortiternernik aallarnisaasoqassaaq.

Qaanaami inuusuttunut inissiat arfinillit sananeqassapput, aappagulu aasaqqaalernerani maajimi tunniunneqassallutik.

Upernavimmi, Qasigianguani Tasiilamilu inuusuttunut inissialiassat suliariumannittussarsiorneqareerput massakkullu sananeqarnissaat isumaqatigiinniutigineqarlutik.

Uummannami, Kangaatsiami Ittoqqortoormiinu inuusuttunut inissianik sanaartorerit maanna pilersaarusioneqarput taakkulu ukioq manna ukiullu tullittup aallartinnerani suliariumannittussarsiorneqassallutik.

Qaqortumi, Nuummi, Sisimiuni, Aasianni Ilulissanilu ilinniartut inaat 500 sananeqalerput. Siulliit 2024-ip qiteqqunnerani naammassineqassallutik.

Sisimiut Napparsimaviat ilaneqarlunilu allangortiterneqartussanngorpoq, 2024-llu qiteqqunnerani naammassineqassasoq naatsorsuutigineqarluni.

Nuummi Steno Diabetes Center, Novo Fondenimit aningaasalersugaasoq suliarineqalerpoq 2024-llu naanerani naammassineqassasoq naatsorsuutigineqarluni.

Tarnikkut katsorsaavik nutaaq aammalu qitiusumik kigutileriffik Nuummi ilaatigut aappaagu sanaartorlugit aallartinneqarnissaat naatsorsuutigaarput.

Inuiaqatigiit uninnganngillat ingerlarsorput. Taamaakkaluartoq peqatigiilluta pingaarnersiueqatigiinnissaput pingaaruteqarpoq, ingerlarsorneq attatiinnarsinnaajumallugu – aamma ulluni aningaasarsiornikkut artornarnerusuni.

Naalackersuisullu qulakkeerumasarput tassaavoq nuna tamarmiusoq sanaartorfiussasoq, tamannalu maanna tunngavileeqataalluarfigilereersimavarput Inatsisartut suleqatigilluarlugit. Naalackersuisunili tassunga uniinnarata pitsanngorsaataasinnaasut sanaartorerullu siammasissuunissaanut annertusaanissaq sulissutigissavarput, ilaatigut kommunet Inatsisartullu suleqatigilluarnerisigut.

Taamatuttaa q talittarfiit inuiaqatigiittut pinngitsoorsinnaanngisatta aserfallatsaaliornissaannut suleqatigiinnissarput pisariaqarluinnarpoq.

Aningaasarsiornitsinnut inuusaasitsinnullu tunngavileeqataalluinnarmata aserfallatsaaliinissamut tulleriaarinissamullu aaqqeeqatigiinnissamut ilaseraassi – Ataatsimoorlutami akisussaaffimmillu tigusinitsigut, unammilligassavut pitsaanerpaamik aaqqissinnaavagut.

Pitsaanerpaamik avatangiiseqarnissarput tamatta isumagisassaraarput. Amerlaqisullumi ullut tamaasa annertoqisumik iliuseqartarput.

Sumiiffinnili amerlaqisuni eqqagassalerineq eqqarsaatigalugu ajornartorsiutit annertoorujussuunerat isiginngitsuusaarsinnaanngilarput. Aamma qaammat una inoqarfiit pillugit Ilulissani ataatsimeersuartoqarnerani aammaartumik tamanna erserpoq.

Ukioq manna umiarsuaq sinerissami iluatsilluartumik angalaarpoq eqqagassanik katersilluni tamannalu aappaagu ingerlaqqissaaq. Nuummi Sisimiunilu ikuallaaviit nutaaliaasut marluk pilersaarusionerqarput. Eqqagassat nuna tamakkerlugu katersorneqarnerat siunissami inoqarfinnut tamanut annertuumik pitsanngoriartitsissaaq avatangiisinullu eqqagassat takujuminaallisaataaneri malunnaatilimmik annikillisinneqassalluni.

Avatangiisitta kusanartuunissaat aammalu mingoqannginnissaat tamatta akisussaaqataaffigaarput. Maangaannaq eqqaaneq unitsittariaqarparput minnerunngitsumik avatangiisitsinnik eqqiluisaarneq meerartatsinnut tunniuttariaqarparput.

Tasiilami Ittoqqortoormiinilu mittarfiit pilersaarusionerqarnerat aallarerttorpoq. Mittarfiit taakku marluk sananeqarnissaannut aaliangiinissamut toqqammavissat suliarineqarnissaannut aningaasanik immikkoortitsisoqarsimavoq.

Ilulissani Nuummilu mittarfiliortiternerit ingerlaruttulerput 2024-milu ukiakkut atorneqalernissaat naatsorsuutigineqarluni. Qaqortumi mittarfik suliarineqalerpoq 2025-mi atorneqalernissaa naatsorsuutaalluni.

Ukiakkut ataatsimiinnermi matumani Mittarfeqarfiit A/S pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuut oqaluuserineqassaaq. Mittarfeqarfiit allanngortinneratigut nunatsinni mittarfinni ingerlatsineq tamarmi ataatsimoortinneqalissaaq ingerlatseqatigiiffiullu ataatsimoorussamik ataqatigiissumillu ingerlatsineratigut inuiaqatigiinnut pitsaanerussalluni.

Periarfissarpassuarnik nunarput ulikkaarpoq, taamaammallu mittarfiit naammassinissaannut periarfissarpassuatta nammineerluta nunatsinnit pissarsilluarfiginissaannut aningaasarsiorfigilluarnissaannullu suligasuartariaqarnerput nukinginnarsivoq.

Naalakkersuisullu tamassumunnga siuarsaaqataajumallutik, eqqarsaqatigiinnik suligasuartussanik pilersitsinissaq siunertaralugu kommuneni bormesterit, inuussutissarsiortut susassaqtullu allat aggersassallugit piffissami qaninnermi pilersaarutigaarput.

Taamaasiornikkut aasaq manna angallannikkut ajornartoorfiusarsimaqisumi tamatumallu ilutigisaanik innuttaaqaterpassuatta sinerissami nalaassimasaat soorlu utoqqaat, innarluutillit aammalu peqqissariarlutik angalasulluunniit akunnittarfinni neriniartarfinnilu inissaqartinneqarsinnaasarsimannginnerat inissisimatinneqarsimanerat piaartumik suleqatigiinnikkut aaqqiissuteqarfiunissaanik Naalakkersuisut suliaqassammata.

Aalisarneq suli inuussutissarsiutitta pingaarnersaraat taamaattuartaussaavorlu aamma suli ukiorpasuarni.

Aalisarnermut inatsisissaq pillugu sulineq ingerlanneqaleruttorpoq. Aalisarnerlu pillugu isumasioqatigiinnerit marluk susassaqtut peqatigalugit ingerlanneqareerput, ataaseq Ilulissani ataaserlu Nuummi.

Taassuma saniatigut Naalakkersuisoq akisussaasoq sinerissami inoqarfippassuit tikillugit angalaffigeqqammerpai. Atuisut qanimut oqaloqatigalugit ingerlassimallugu.

Tulliuttoq tassaavoq aalisarnermut nutaamik inatsisiliornissaq. Aalisakkanik inuussutissarsiuteqartut aammalu inuiaqatigiinnut iluaqutaanerusussat oqimaaqatigiinnissaat qularnaarumallugu silatusaartumik sapissuseqarluta eqqartorluartariaqarparput.

Inuiaqatigiit aningaasarsiorfiat pingaarnerpaaq pineqarpoq, tasanilu inuiaqatigiit tamatta pigisagut inuussutissarsiutigineqarlutik.

Qulakkeertussaavarput ataavaartumik imminut akilersinnaasumik inuussutissarsiummik ingerlatsisoqarsinnaanissaa taamaattorli aamma inuiaqatigiit iluaquserneqarnissaasa qulakkeernissaat akisussaaffigalugulu pisussaaffigaarput.

Eqqartugassat ilaatigut ilungersunarsinnaassapput qularutigingilarali tamatsinnut iluaqutaasussamik siunertaqarluta suleqatigiikkutta aalisarnermut inatsisissaq nutaaq aamma naammassiumaaripput.

Nunatsinni periarfissarpassuarnik erngup nukinga pilersitsisinnaavoq.

Aasianni Qasigiannguanilu nutaamik erngup nukissiorfiliortoqarnissaa kiisalu erngup nukissiorfiup Kangerluarsunnguaniiittup allineqarnissaa Inatsisartut tamarmiullutik 2021-imi ukiakkut akueraat.

Erngup nukissiorfissat suliarineqarnissaannut aningaasaliissutissat aammalu suliariumannittussarsiussinissamut suliat ingerlanneqaleruttorput. Ukiaq manna 2021-mi aalajangikkatsinnut ilassutaasussamik Naalakkersuisut siunnersuuteqarput ilaatigut siammasissumik aningaasalersuisoqarsinnaanera periarfissaqartikkumallugu.

Nukimmik mingunnanngitsumik akikitsumik peqarnerput nunatta siunissami ineriartornermini unammillersinnaassutsikkut pingaarutilimmik iluaqutigisinnaavaa. Illoqarfitsinni erngup nukinganik annertusaanerput naapertorlugu suliffeqarfiit nutaat pilersinneqarsinnaalissapput ataavartumik nukimmik pilersuisinnaanerput peqqutigalugu.

Nunatsinni erngup nukinganik nukimmik tunisassiorsinnaanerput annertoorsuuvoq. Nukik minguitsoq ataavaartorlu nunarsuarmioqatitta pilerigisaat.

Erngup nukissiorfiliarisinnaasatta pingaarnersaasa ilaat marluk Tasersiamiittut Tarsartuullu Tasersuaniittut unammilleqatigiissutaanissaanik 2021-p aasaanerani Naalakkersuisut akueraat tamannalu aamma Inatsisartuni tamarmiusuniit taparserneqarluni.

Nunanit tamalaaniit aaliangerneq tigulluarneqarpoq minguitsumillu nukimmik atuilluni tunisassiorsinnaanerup soqutigineqarnera annertulluni. Ataavaartumik erngup nukinga atorlugu

nukimmik pilersuisinnaanerput inuiaqatigiinnut iluaqutaalernissaat Naalakkersuisunit pimoorullugu suliaarput siunissami aningaasarsiornitta siammassinnerusumik toqqammaveqarnissaa qulakkeerniarlugu. Aningaasarsiorfittut nutaatut periarfissaalluarmat.

Nunarsuarmioqatitsinniit nunatta soqutigineqarnera annertusiartuinnarpoq taamaattumillu nunanut attaveqarnissarput pisariaqaleraluttuinnarluni. Nunanut allanut sinniisoqarfeqarpugut Washington D.C-mi, Reykjavikimi, Beijingimi kiisalu EU-mi.

Suleqatigut qanimut atassuteqarfigerusuppagut kiisalu avammut niuerfitsinni pingaarnarpaani najuunnissarput kissaatigaarput. Taamaattorli nunatta issittumi inissisimanagera sillimaniarnikkut annertusiartortumik soqutiginninnermik amma pilersitsivoq tamannalu Rusland-ip Ukraine-mut saassussineratigut annertunerulerluni.

Nunarsuarmioqataaneq nunanullu allanut attaveqarnerit allanngorput tasanilu upernaag manna Inatsisartut aalajangernitsigut nunat isumaqatigisagut suleqatiginissaat qinerparput sakkulersornerup unitsinneqarnissaa anguniarlugu.

Nunatsinniit Ilulissani isumaqatigiissut aallaavigalugu sulivugut. Taamaaliornitsigut issittumi inuusut toqqissisimasumik inuujuarnissaat upperigatsigu illersorlugulu. Taamaakkaluartoq nunarsuarmioqataanitsigut eqqunngitsumik inuiaqatigiinnut nammineertunut iliornerit sakkortuumik akerrilersorlugillu akiorniartassavagut.

Sakkuaannertaqanngitsumik oqaloqatigiinnikkullu nunat akornanni killeqarfiisa isumaqatigiissuteqarfigineqarsinnaanerat ukioq manna uagut takutipparput. Canada-p Kalaallit Nunaatalu akornani killeqarfiit isumaqatigiissutigineqarput atsioqatigiissutigineqarlutillu. Taamaalilluni Tartupalummi killeqarfiususaaq isumaqatigiissutigineqarpoq aammalu imartatsinni, Labradorhavet-imi, killeqarfissat isumaqatigiissutineqarlutik.

Sakkuaanneq atornagu aaqiisoqarsinnaanera nunarsuarmioqatigiinnut takutipparput. Taamaakkaluartoq nunat tamat akornani pissutsit najummatsisimanartut isiginngitsuusaarsinnaanngilagut. Sillimaniarnikkut kikkut suleqatiginerlugit aammalu suleqatigiinnermi tunngavissat qiviartariaqarpagut ilaatigut qanitarinerusagut qanimut peqatigalugit.

Sillimaniarnikkut nunarsuarmi pissutsit pisussaaffiliinerata, suleqatigisatsinnullu suleqatigiinnermi tunngaviit qiviartariaqarneranut ilaavoq Illersornissamut isumaqatigiissut 1951-imeersaq.

Naalackersuisut isumaqatigiissutip ilassummik isumaqatigiissusiorfigineqarnissaanik imaluunniit nutaamik isumaqatigiissusiorqarnissaanik siunnerfeqarlutik sulinissaq ingerlakkumavaat.

Tamannalu tunngaveqarpoq Inatsisartut UKA2016-imi aaliangiisimanerata kingorna, taamanikkullu Naalackersuisunut suliakkiutigisimasat tamakkerlugit naammassineqarnissaat Naalackersuisut pingaartimmassuk.

Pingaartikkatsiguttaaq ullumikkut nunarput namminiussuseqaraluttuinnarluni issittumilu qitiulluinnarluni inissisimasoq, apeqqutini taamaattuni alloriaqqissasoq.

Isumaqatigiissullu uani pineqartoq, nunatta nunasiaataanerani suliarineqarsimasoq piginneqataaffiginngisarpullu suliarissallugu pissusissamisoormat – Inatsisartummi tamanna suliakkiutigalugu tunngavilereermassuk.

Sorpassuit eqqartorsinnaagaluarpakka qularinngilaralu ilissittaaq oqalugiaatinnut assut ilanngussassaqaassagaluartusi. Naggasiutigaluguli Nunatsinni nunaqqativut tamaasa nersualaarusuppakka. Qujanaq tamassinnut! Sulinersi pillugu assorsuaq qutsavissaavusi.

Nunatsinni angutit agguaqatigiissillugu 69-inik ukioqalertarput, arnallu 74-inik. Ukiuni aggersuni utoqqaat amerlanerulernissaat naatsorsuutigisinnaavarput taamaammallu utoqqarnut tunngasunik aallussiuarnissarput pingaaruteqarpoq.

Utoqqartavut ataqqinartumik pissavavut.

Utoqqartavut isumagissavavut.

Aamma maanna ukiorpassuarni sulereersimaleramik isumagineqarnissartik eqqortumik pisinnaatitaaffigaat.

Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni utoqqalinersiat siusinaartumillu pensionisiat qaffanneqarput. Alloriarnerit annertuut siulliit pereerput - utoqqarnullu tunngasunik sammisaqarnerput suli naammassinngilarput. Utoqqaat pensionisiallillu inuuniarnerminni atugaat qulaajaaviginissaat pisariaqassaaq. Ukiuni aggersuni utoqqarnut tunngasut immikkut sammissavavut taavalu utoqqarnut tunngasutigut periusissiaq iliuusissatullu pilersaarut utoqqaat suleqatigalugit piviusunngortissavarput.

Pisorpassuaqarpoq.

Nunarput sammineqaqaaq.

Ukiut 20-30 qaangiuppata nunarput qanoq inissisimassava?

Ilissi siunnersuutissasi suuppat?

Ullormiit ullormut allannguisoqarnissaa naatsorsuutigineqarsinnaanngilaq.

Ulluni sapaatillu akunnerini aggersuni isumaqatigiinngittarumaarpugut.

Oqallikkumaarpugut.

Pingaarnersiuiumaarpugut.

Nuannarineqanngitsunik aalajangiisarumaarpugut - aammali nuannaajallannartunik aalajangiisarumaarluta.

Meerartavut, inuusuttavut utoqqartavullu pillugit kingunissanik amerlanerusunik ataatsimoorluta ikkussuisa.

Ineriartuutaasumik suleqatigiinnissatsinnut oqallittarnissatsinnullu qilanaarpunga.

Suleqatigiinnissarpummi pisariaqarpoq.

Ataatsimoorluta tikkuartuinata ingerlasa.

Ataatsimoorluta neriummik pilersitsisa.

Unamilligassanimmi ulikkaarpugut – akerlianillu aamma periarfissarpassuaqarluta.

Inuunitta ingerlanerani anorersuarsiortarpugut.

Inuunitta ingerlanerani sattaaserlusalusooq ingerlasarpugut.

Aqqutissaqartuaannarpugulli. Aqqut sorleq ingerlaarfigissallugu nammineq aalajangertussaavarput.

Soorlu oqalugiaatimma aallaqqaataani inuusuttut taasakka.

Claudia, Malik, Lea aamma Rene. Maligassiuivusi. Tulluusimaarnaqaasi. Nalunngilara nunarput inuusuttorpasuaqartoq ilissituulli sapiissuseqartunik.

Ilissituulli allannguerusuttunik.

Ilissituulli akisussaaffimmik tiguisimasunik.

Nunarput pisuunnguallatsipparsi.

Qujanaq nunatsinni ineriartortitseqataagassi.

Ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, ataqqinartut innuttaasut.

Ataatsimoorluta kivitseqataasa.

Ataatsimoorluta suleqatigiitta.

Suleqatigiikkaangattami akiugassaajunnaarluta angusaqarsinnaalersarpugut.

Qujanaq!